
FINNO TUTUKSI

Runo- ja näytelmäesitys Kaarinan kirkossa 16.11.2024 kello 15.00

16. MARRASKUUTA 2024
KOTISEUTUYHDISTYS HALINEN-RÄNTÄMÄKI RY
timo.a.leinonen@gmail.com

Työryhmä:

esityksen sovitus ja ohjaus:
Virret monologeina ja veisuina
Näytelmäkohtaukset:

Finnon virsimonologioiden valinta ja ohjaus:
Päätösteksti
Musiikki:
Tanssi:

Koreografia:
Äänet:
Puvustus ym.
Laulut ja virret:

Laulaja kuulijakunnasta
Virsimonologit nykyihmisten tulkintoina:

Jacobus Finno:
Margaretha Mylläri, Jacobuksen vaimo:
Agnes Finno, edellisten tytär:
Hans Plagman, Agnesin aviomies:
Mikael Agricolan henki:
Pappi Andreas:
Pappi Martinus:
Kirkkoherra nykyajassa

Finnon kielen asiantuntija:

Harri Helin
Jacobus Finno
Irmeli Helinin näytelmästä:
Jaakko Finno -
suomalainen suurmies
Maaret Perälä ja Timo Leinonen
Timo Leinonen
Kaarina Peltonen
Tanssiryhmä Kuutar: Minna Ijäs,
Katja Kauttu, Anna Lähderinne
ja Mercia Manfrinato
Katja Kauttu
Markus Rusanen
Työryhmä
Kaarina Peltonen, Katja Kauttu,
Eeva Saarinen ja Raija Tiainen
Ekaterina Marjamäki
Marita Kantola, Timo Leinonen,
Reijo Seppälä ja Reijo Virtanen
Jani Saarinen
Eeva Saarinen
Raija Tiainen:
Hannu Tiainen
Reijo Seppälä
Reijo Virtanen
Reijo Seppälä
Jani Saarinen

Professori emerita Kaisa Häkkinen

Virsimonologit:

- Kymmenen Jumalan käskyt
- Ensimmäinen psalmi. Beatus vir qui non abiit
- Se 15. psalmi. Domine quis habitabit
- Se 130. psalmi. Deus profundis. Säkeistöt 1–3
- Se 130. psalmi. Deus profundis. Säkeistöt 4–5
- Se 103. psalmi. Benedic anima mea Domino. Säkeistöt 1–2
- Lucae 15. (= Tuhlaajapoika)

Finnon elämä ja työ

- Kohtauksia Irmeli Helinin näytelmästä: Jaakko Finno - suomalainen suurmies

Epilogi

- Finnin terveiset nykyihmiselle

Ohjaajan, Harri Helinin viesti katsojille

Virsikirjan laajasta esipuheesta esitetään osia, jotka valaisevat Finnon ajattelumaailmaa ja hänen sitoutumistaan tavoitteelliseen työhönsä. Siitä miten Jacobus Finnosta, hänen vaimostaan Margaretha Mylläristä ja siitä, miten virsikirja syntyi heidän yhteisten ponnistelujen tuloksena vaikeudet voittaen.

Teksti on käännetty nykysuomeksi, jotta se avautuisi asiasisällöltään helpommin nykyihmiselle, lukuun ottamatta kahta virttä. Toinen niistä esitetään Finnon autenttisenä käännöksenä *Jumala ompi linnamme*.

Hyvä katsojat pääsette nyt mukaan seuraamaan ensimmäisen suomalaisen virsikirja matkaa, ajatuksesta painettuun kirjaan, aikana, jolloin tavallinen kansalainen yritti selvitä latinan ja muiden vieraiden kielten myllerryksessä, kunnes viimein heille avautui ymmärrettävästi mitä on kirjoitettu ja mitä se merkitsi. Oma kieli tuli ymmärrettäväksi. Ja ehkä virsien avulla ihmiset saivat myös lohdun. Sitä toivomme näytelmämme tarjoavan myös nykyihmiselle.

*Vaikka tietomme määrä
kasvaisi vuorien korkeuksiin,
tunteemme kaipaisivat
lohdutusta ja sopusointua
itsemme ja maailman
puutteiden ja ristiriitojen
aallokoissa.*

Timo Leinonen

Kaarinassa 16.11.2024

Harri Helin
Ohjaaja

Jacobus Finno

Jacobus Finno (noin 1540–1588) loi ensimmäisen suomenkielisen virsikirjan. Samalla hän toi suomenkieliseen runouteen loppusoinnut eli riimit sekä täydensi Mikael Agricolan työtä kirjallisen suomen kielen luomisessa. Agricolan käänsi kirjallisuutta, jota tarvittiin seurakuntien suomenkielisissä kirkonmenoissa ja kansan lukemaan oppimisessa. Finnon työn kohteena oli taas ennen kaikkea virsirunous. Ensimmäinen suomenkielinen virsikirja julkaistiin 1583. Finno oli sen laatinut. Virsiä oli kaikkiaan 101, joista valtaosa oli käännösvirsiä. Vanhoja suomenkielisäkin virsiäkin toki oli.

Finno osoittautui syvälliseksi ja vaikuttavaksi runoilijaksi. Hän uskoi virsien voimaan vaikuttaa ihmisten mieliin. Hän koki elämäntehtäväkseen Raamatun oppien avaaminen suomenkielisillä virsirunoilla. Virsikirjansa esipuheessaan hän kirjoittaa Jumalan tahtoneen jo alusta lähtien, että kristillisessä seurakunnassa vallitsi suloinen ja iloinen veisuun taito. Parhaat kappaleet kristillisestä opista tulisi ilmaista kaunein virsin soveliain sanoin. Näin ihmiset saataisiin vähä vähältä iloisesti Jumalan tuntoon, pelkoon, uskoon rakkauteen, rukouksiin ja Jumalalle otollisiin töihin.

Esityksemme kunnioittaa näitä Finnon ajattelun lähtökohtia. Esitys koostuu kahdesta osasta. Aluksi esitämme muutaman Finnon virren hänen omalla kielellään monologeina, mm. Kymmenen käskyä ja Tuhlaajapoika, joiden sisällön uskomme olevan useille tuttuja. Näillä kuvaamme ennen kaikkea Finnon sisäistä mielen maailmaa ja hänen eettisiä arvojaan. Toisessa osassa keskitymme kuvaamaan hänen ja hänen vaimonsa Margaretha Myllärin (1530–1605) elämää ja virsikirjan luomistyötä. Tämä työ on joskus tuskaista, mutta joskus myös suurta iloa tuottavaa. Näytelmä perustuu Harri Helinin sovituksen Irmeli Helinin näytelmäkäsikirjoituksesta Jaakko *Finno - suomalainen suurmies*. Pohjana on Jacobus Finnon itsensä laatima virsikirjan vaikuttava ja voimakassanainen esipuhe.

Olemme päässeet esittämään tarinaamme Jacobus Finnosta Kaarinaan, mikä on meille suuri ilo. Kirkkoherra Ville Niittynen on nimittäin esittänyt kotiseutulehdessä *Hyvä Kaarina* vuodelta 2017 teorian siitä, että Finnon isä olisi ollut kirjuri Peter Matinpöytä, jonka omistuksessa Kaarinan Ladjakosken tila oli Finnon nuoruusvuosina 1536–1553. Jacobus Finno on tämän teorian mukaan viettänyt lapsuutensa Ladjakoskella tilalla Kaarinassa.

Kiitos läsnäolostanne. Toivomme, että viihdytte esityksessämme!

Finno-työryhmän puolesta:
Timo Leinonen
Kotiseutuyhdistys Halinen Räntämäki ry

Hanketta ovat tukeneet:
Tuottajayhteisö:
Yhteistyökumppaneita:

Pyhän Henrikin säätiö, Turun Teatterisäätiö sr
Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki ry
Kaarinan seurakunta, Maarian seurakunta, Mikael
Teatteri, Turun Lausuntakerho ry Linnasmäen opisto ja
Kaarina-Seura ry